

De Veluwe

1. Gegevens gebied/indiener

1.2. Naam indiener of indienende organisatie

Provincie Gelderland

3. Mede-indieners

3.1. Zijn er anderen dan contactpersoon die deze aanvraag mede indienen?

Ja

3.1.1. Vul hier de organisaties en contactpersonen in.

De volgende organisaties ondersteunen de kandidaatstelling van de Veluwe als mooiste natuurgebied van Nederland:

- * Natuurmonumenten
- * Gelders Particulier Grondbezit
- * St. Park Hoge Veluwe

- * Staatsbosbeheer Gelderland
- * Museum Kröller Müller Namens de Veluwse Attracties
- * Recron
- * Koninklijke Horeca Nederland
- * de gemeenten in regio Noord Veluwe

- * de gemeenten in regio Stedendriehoek

- * de gemeenten in de Veluwezoom

- * de gemeenten in de Gelderse Vallei
- * Provincie Gelderland

4. Kerngegevens inzending

4.1. Criterium 1: De inzending heeft betrekking op een samenhangend gebied waarbinnen natuurgebieden van (inter)nationale waarde zijn gelegen. Beschrijf welke activiteiten u onderneemt om te voldoen aan dit criterium.

De Veluwe, het gebied tussen de provinciegrens met Utrecht, de Veluwerandmeren, de IJssel en de Rijn, is niet alleen het mooiste maar ook het grootste aaneengesloten natuurgebied van Nederland op land. Met unieke, internationaal beschermde Natura2000-soorten als de wilde jeneverbes, zonnedauw, vliegend hert, zwarte specht, wespandief en tapuit.

De Veluwe biedt uitgestrekte bossen, bijzondere heidevelden en spectaculaire zandverstuivingen, met mooie uitzichten en een unieke wildbeleving van wild zwijn, damhert, ree, edelhert, wisent en moeflons. Het Veluwemassief en aanliggende gebieden vormen een internationaal zeer bijzonder landschap met een eigen watersysteem, ondergrond en reliëf. In dit landschap zijn vele bewijzen van historische menselijke ingrepen zichtbaar en beleefbaar zoals celtic fields, Hanzesteden, landgoederenzones en Radio Kootwijk. Ruim 900 vierkante kilometer groot is de Veluwe zeer veelzijdig en in haar midden de twee oudste nationale parken van Nederland: het Nationale Park De Hoge Veluwe én Veluwezoom. Niet voor niets is de Veluwe al tijden de populairste binnenlandse vakantie-regio.

Zorgvuldig omgaan met deze waarden staat voorop om dit mooiste natuurgebied van Nederland voor toekomstige generaties veilig te stellen. We investeren actief in de ontwikkeling van samenhangende, robuuste leefgebieden voor flora en fauna. Dat doen we door barrières op te heffen met de aanleg van ecoducten en andere faunapassages en het ontwikkelen van rustgebieden. Hierdoor functioneert de Veluwe voor plant en dier ook weer als één groot gebied. Inmiddels is hiervoor het Beheerplan Natura2000 Veluwe in ontwerp gereed. Daarin beschrijven we welke maatregelen uitgevoerd gaan worden, die leiden tot het beschermen en versterken van de unieke natuur. Met dit Beheerplan laten we zien wat de gevolgen zijn voor het gebied en wat dit betekent voor nieuwe plannen van initiatiefnemers.

4.2. Criterium 2: De inzending gaat in op (de ontwikkeling van) de unieke (potentiële) belevingsmogelijkheden, die passen bij de draagkracht van het gebied. Beschrijf welke activiteiten u onderneemt om te voldoen aan dit criterium.

De rijkdom van het Veluwse landschap, de natuur en het cultureel erfgoed zorgt voor een gevarieerd aanbod van belevingsmogelijkheden. Denk aan de iconen Veluwezoom, Nationale Park de Hoge Veluwe, maar ook Kröller Müller, Paleis het Loo, Apenheul, Burgers Bush en wildsafari's met wisenten.

We werken aan de unieke Veluwebeleving, gericht op de kernkwaliteiten van landschap, natuur en erfgoed. Voor een duurzaam evenwicht in de belevingswaarde, economische waarde en ecologische waarde introduceren we een vernieuwende aanpak; de Recreatieve Hoofd Structuur (RHS). Hierin werken we aan een goed evenwicht tussen het beschermen van ons natuurlijke kapitaal en uitstekende beleving. Dat doen we door de recreant te geleiden via knooppunten en hoogwaardige routes die zorgen voor een goede

bereikbaarheid en aan deze routes verbonden voorzieningen met een hedendaags aanbod van topattracties. Het komend half jaar werken we deze aanpak binnen de Gebiedsopgave Veluwe met alle partners uit tot een raamwerk waar weer nieuwe projecten en programma's uit voortvloeien. Binnen de RHS ontwikkelen we de beleving en toegankelijkheid van het water op en rond de Veluwe verder. Aan de Randmeren willen we bijvoorbeeld waterfronten, havens en de aanwezige eilanden nóg beter benutten als recreatieve voorziening.

Daarnaast ontwikkelen energieke lokale Veluwse ondernemers interessante initiatieven voor nieuw recreatieve producten. Voorbeelden hiervan zijn de landschapsparken Middelpunt van Nederland en Schaarsbergen, waar ondernemers kansrijke verbinding zoeken tussen de natuur en het Veluws erfgoed. De Veluwe is ook een schatkamer met cultuurhistorische relictten. Met het project Veluws Erfgoed Beleven werken we aan het verbeteren van de toegankelijkheid en de informatievoorziening van deze schatkamer. Ook de bijzondere militaire- en Hanzegeschiedenis bieden grote kansen. Op dit moment verkennen we de mogelijkheden van de Diogenesbunker op vliegveld Deelen. Deze bunker komt in 2020 vrij en biedt gezien de historie mogelijkheden voor een nieuw cultureel, museaal en toeristisch recreatief aanbod.

4.3. Criterium 3: Voor de inzending is draagvlak van, en de samenwerking tussen partijen geborgd, en er is zicht op haalbaarheid en uitvoering. Beschrijf welke activiteiten u onderneemt om te voldoen aan dit criterium.

De belangrijkste partijen werken samen aan de verdere uitwerking van de opgaven voor de Veluwe in een VeluweAgenda. Deze agenda en uitwerking komen mede tot stand door partijen en mensen in het gebied zelf via een gebiedsproces, dat van onderop is ontstaan. Een Bestuurlijke Begeleidingscommissie voert de regie over het opstellen van deze Agenda. Vele partijen werken in dit gebiedsproces samen. Naast alle Veluwse gemeenten, de provincie Gelderland, terreinbeherende organisaties, particuliere grondeigenaren, gaat het ook om de Veluwse attracties en recreatie- en horeca-ondernemers. Samen werken wij aan het doorontwikkelen van de Veluwe met zijn bijzondere natuurbeleving en attracties, zodat de Veluwe het mooiste natuurgebied van Nederland en zelfs West-Europa blijft. Daarbij zoeken we bewust samen naar activiteiten, die gebruik maken van de bijzondere natuur en tegelijkertijd deze natuur ook versterken, terwijl we een hedendaags en bijzonder aanbod leveren voor bewoners en bezoekers.

Doel van deze samenwerking is om te zorgen dat de Veluwe ook in 2025 de meest gastvrije bestemming van Nederland blijft, waarin de bijzonder hoge biodiversiteit in balans blijft met een unieke beleving van landschap, erfgoed, dorpen en steden. Met een gezonde vrijetijdseconomie in 2025, die meer dan voldoet aan de vraag van recreant en toerist. Deze doelstelling werken we verder uit in (sub)doelen: beschermen en versterken van het natuurlijk kapitaal en excellente gastvrijheid in een gezonde vrijetijdseconomie. Via een programmatische aanpak volgen uit deze subdoelen zes programmalijnen, waarin het grote aantal partijen intensief samenwerken.

Zie verder onder criterium 7.

4.4. Criterium 4: De inzending draagt bij aan de regionale sociaaleconomische ontwikkeling. Beschrijf welke activiteiten u onderneemt om te voldoen aan dit criterium.

Op de Veluwe experimenteren we veel met nieuwe coalities voor nieuwe activiteiten en manieren van beheer. Een klein aantal voorbeelden laat de diversiteit zien. Zo werft Staatsbosbeheer via crowdfunding geld voor het herstel van een uitkijktoren op het Kootwijkerzand. Ook is zij partner van ondernemers en organisaties bij het herintroduceren van de Wisent op de Veluwe en organiseert zij met Van der Valk de Cantharel diners 'op het zand' met excursie onder leiding van de boswachter. Daarnaast heeft zij met dit bedrijf en Stichting Ruiteren en Mennen een hippisch knooppuntensysteem ontwikkeld en met een Apeldoornse MTB-vereniging de MTB-route verlegd voor de rust in het gebied waarbij de vereniging het beheer van de route verzorgt. Het Veluwefonds heeft voor de Veluwe een streekrekening met de Rabobank geopend. Een deel van de rente komt ten goede aan de activiteiten van Stichting het Veluwefonds. Daartoe hoort onder meer het organiseren van de jaarlijkse Veluweveiling en de promotie van Veluwse streekproducten. Het IVN gaat aan de slag om ondernemers, inwoners en jeugd nog meer te betrekken bij de Veluwe. Het bekende 'Gastheer van het Landschap' staat centraal voor de ondernemers. Deze 'Gastheren' zullen meehelpen om inwoners en jeugd als toerist kennis te maken met de natuur en het recreatieve product.

Veel vrijwilligers zijn actief op de Veluwe, alleen al zo'n 350 bij het Nationale Park De Hoge Veluwe. Ook dragen veel lokale ondernemers in natura bij aan allerlei activiteiten. Deze maatschappelijke inzet is van groot belang en willen wij verder helpen, net als het delen van opgedane ervaring met andere groepen. Dit bevordert samenwerking; sociale cohesie en leefbaarheid in de kernen van de Veluwe. De VeluweAgenda biedt een platform voor de uitwisseling van dergelijke ervaringen van grondeigenaren en recreatieondernemers en zal dit actief ondersteunen, zodat partijen van elkaar leren en best practices navolging krijgen.

4.5. Criterium 5: De inzending voorziet in een adequate governance. Beschrijf welke activiteiten u onderneemt om te voldoen aan dit criterium.

De governance zal worden gebaseerd op de uitgangspunten: organiseren naar meerwaarde, centraal wat moet, decentraal wat kan, vermindering van bestuurlijke drukte, denken en doen, al doende leren. De gebiedsopgave voor de Veluwe vraagt om een sterke regie. De initiatieven ontstaan van onderaf uit een zeer brede groep. Deze groep zet zich in om de Veluwe verder te ontwikkelen met een geweldig aanbod gebaseerd op haar natuurlijke kwaliteiten, gekoppeld aan een attractief en hedendaags aanbod voor bezoekers. Waarbij ze juist ook de natuurlijke kwaliteiten versterkt. Daar past doortastendheid bij om zaken te realiseren. Vanuit een netwerksamenwerking met een centrale, klein-maar-fijne 'entiteit' willen we goed en voortvarend optreden en overeenkomsten kunnen sluiten. Deze entiteit overziet, verbindt, agendeert, stimuleert en regisseert, coördineert en financiert op een doortastende wijze.

Op en rond de Veluwe is met verschillende 'entiteiten' al bestuurlijke ervaring opgedaan. De regio's Stedendriehoek, Arnhem-Nijmegen en Foodvalley kennen 'economic boards' in de vorm van een stichting. Op de Noord-Veluwe kent men de gebiedscoöperatie Gastvrije Randmeren, en in de Gelderse Vallei de gebiedscoöperatie O-GEN. Wij gaan er voor zorgen

dat we op basis van deze ervaringen op een slimme en doortastende manier samenwerken om de Veluwe te versterken.

4.6. Criterium 6: De inzending levert een substantiële bijdrage aan de te ontwikkelen merkstrategie voor de Nederlandse Nationale Parken. Beschrijf welke activiteiten u onderneemt om te voldoen aan dit criterium.

Met deze inzending richten wij ons op de verkiezing van het mooiste natuurgebied van Nederland. De Veluwe als geheel is géén nationaal park, maar herbergt wel de twee oudste nationale parken. De Veluwe kan desondanks het merk Nationale Parken versterken: niet alleen doordat de Veluwe twee nationale parken herbergt, maar ook in indirecte zin. De Veluwe is een ijzersterk merk met eenduidige associaties: uitgestrektheid, bossen, heide en stuifzanden met een unieke wild-beleving. Op en om de Veluwe heen zijn veel andere (potentieel) sterke merken aanwezig die een rol spelen binnen het toeristisch-recreatief domein. Denk bijvoorbeeld aan de twee nationale parken, de steden Arnhem, Apeldoorn, Ede, aan de Hanzesteden, Gelders Arcadië, de Randmeren, de vele dorpen, landgoederen en attracties. Dit zijn toeristisch-recreatieve bestemmingen op zichzelf, in meer of mindere mate gerelateerd aan de Veluwe. Vaak ontlenen deze bestemmingen hun waarde juist óók aan de relatie mét de Veluwe. Andersom geldt dat evenzeer: de Veluwe is juist een aantrekkelijke bestemming voor bezoekers omdat er een groot én complementair aanbod is in de nabije omgeving.

In marketing is het belangrijk om onderscheid te maken in verschillende marktsegmenten - internationale respectievelijk Nederlandse dag- en verblijfsbezoekers en zakelijke (verblijfs)bezoekers - maar ook na te denken over hoe dit zich verhoudt tot de merkarchitectuur.

Het is wenselijk om de marketingstrategie van de Veluwe te herijken, met meer aandacht voor de relevantie van het merk Veluwe voor de verschillende merken op en om de Veluwe. Maar ook meer aandacht voor marktsegmenten, en scherpere keuzes tussen marktwerking (vraag) en productontwikkeling (aanbod). Deze Veluwse aanpak kan op onderdelen input vormen voor de merkenstrategie van de nationale parken. Ook daarbij geldt vaak één overkoepelend merk met specifieke gebieden als merken op zich en vervolgens de deelgebieden en deelaspecten als schragende merken die meeliften op en meeprofitieren van het grotere merk.

4.7. Beschrijf welke kosten met de hierboven genoemde activiteiten samenhangen en specificeer die.

Door zeer veel verschillende partijen wordt al stevig geïnvesteerd in de Veluwe. Denk aan allerlei projecten en programma's van grondeigenaren, landgoederen, ondernemers en gemeenten. De VeluweAgenda, als uitvloeisel van het samenwerken aan de gebiedsopgave voor de Veluwe, voegt daar nog iets extra's aan toe. Deze Agenda krijgt een uitvoeringsprogramma langs zes programmalijnen. Deze programmalijnen zijn:

1. Robuuste natuurnetwerken
2. Vitaal Landschap - diversiteit beleven
3. Beleefbaar erfgoed -vertellen en ervaren
4. Beste Bereikbaarheid

5. Topactiviteiten – uitnodigende attracties en gastvrij up to date

6. Excellent verblijven –vitale vakantieparken

Naast de individuele projecten en programma's van de verschillende partijen op de Veluwe zijn een aantal Sommige programmalijnen al in de uitvoeringsfase. Ook zijn er programma's van andere partijen die een wezenlijke bijdrage leveren aan het realiseren van de doelen van de Gebiedsopgave Veluwe.

In het Uitvoeringsprogramma 2017 (bij indiening voor deze verkiezing nog niet gereed) worden de programmalijnen verder uitgewerkt en gekoppeld aan concrete projecten, op basis van een analyse waar aanvullende investeringen nodig zijn.

Vanuit de Provincie Gelderland is er voor de Gebiedsopgave Veluwe een budget van bijna 1,5 miljoen euro gereserveerd, waarvan 500.000 euro nu als werkbudget voor de uitvoering in 2016 klaar staat. Voorwaarde voor het inzetten van dit werkbudget is dat gebiedspartners evenredig bijdragen (cofinanciering).

5. Samenvatting

Geef een samenvatting van uw inzending.

De Veluwe is het mooiste natuurgebied van Nederland op land. De diversiteit, omvang én kwaliteit van de natuur, het landschap en de cultuur is uniek in Europa. De Veluwe is een op internationale schaal gezien uniek ijstijdenlandschap waar gletsjers de heuvels opstuwden, en waar de Rijntakken en de voormalige Zuiderzee omheen spoelden. Reliëf, bodem en grondwater zijn er door gevormd. De overgangen van hoog naar laag; de zeer verschillende bodems en de kwelzones vormen milieus die de basis zijn voor typisch Nederlandse natuur van hoge waarde. De enorme grondwaterbel onder het massief gaf kansen om aan de randen sprengbeken aan te leggen voor economisch gewin en voor een krans van waterrijke landgoederen. Het aantappen van het grondwater door “manmade” beken voor profijt en genoegen is in de wereld enig in zijn soort.

Deze historische gelaagdheid vertelt vele boeiende verhalen over het geomorfologische ontstaan en de vele menselijke gebruiken: agrarisch, industrieel, ‘op stand’ wonen, militair, ecologisch en recreatief. Het bevat de twee oudste en bekende Nationale Parken: de Hoge Veluwe met museum Kröller Müller en de Veluwezoom met de Posbank. Iconisch zijn Paleis het Loo en Radio Kootwijk.

De Veluwse partners maken zich momenteel op om met nóg meer slagkracht en focus de Veluwe verder te ontwikkelen. Via een vernieuwend gebiedsproces werken we aan de VeluweAgenda; een integraal plan met alle essentiële elementen voor een zorgvuldige, gebalanceerde gebiedsontwikkeling, gericht op people-planet-profit. We gaan samen de bijzondere kwaliteiten nog meer versterken, de infrastructuur en recreatieve sector verder doorontwikkelen en de recreatieve beleving nog meer vergroten. We werken met zes programmalijnen: Robuuste natuurnetwerken, Vitaal landschap, Beleefbaar erfgoed, Bereikbaarheid, Top activiteiten en Excellent verblijven. We gaan gericht werken aan de instrumenten die hiervoor nodig zijn: financiering, regelgeving en –toepassing, (interne) communicatie, marketing, innovatie.

Het is een levende Agenda. VeluweAgenda 1.0 wordt 21 september door de bestuurlijke begeleidingscommissie Veluwe vastgesteld. Nu al bereiden we 2.0 voor. Met die stap brengen we meer onderscheid tussen hoofd- en bijzaken. Dit door toepassing van het concept van Recreatieve Hoofdstructuur.

De governance zal worden gebaseerd op de uitgangspunten: organiseren naar meerwaarde, centraal wat moet, decentraal wat kan, vermindering van bestuurlijke drukte, denken en doen, al doende leren. Er zal geen piramidale hiërarchische aansturing komen maar een netwerksamenwerking met een centrale, klein-maar-fijne ‘entiteit’. Deze entiteit overziet, verbindt, agendeert, stimuleert en waar gewenst regisseert, coördineert en financiert op een doortastende wijze.

Onze ambitie voor de Veluwe met zijn twee nationale parken is om óók in 2025 met de Veluwe de meest gastvrije bestemming van Nederland te blijven, waarin een hoge biodiversiteit in balans blijft met een unieke beleving van landschap, erfgoed, dorpen en steden. Met een gezonde vrijetijdseconomie in 2025, die meer dan voldoet aan de vraag van recreant en toerist.

Wij realiseren dit met een effectievere samenwerking tussen burgers, ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden. Gelijkwaardigheid is de basis. We bundelen onze krachten en onze wil, met begrip voor de verscheidenheid, mogelijkheden, verantwoordelijkheden en belangen. “De Veluwe als 1: dát brengt de Veluwe op 1”.

6. Overige

6.1. Bent u bereid opgedane kennis en ervaring te delen en beschikbaar te stellen aan alle Nationale Parken en andere inzenders en deel te nemen aan een de te ontwikkelen Community of Practice ?

Ja

Licht eventueel toe.

We organiseren ons op de Veluwe op meerwaarde en zoeken de netwerken waarmee we de Veluwe verder kunnen brengen. Als de Community of Practice daaraan bijdraagt doen we graag mee. Omgekeerd delen we graag onze ervaringen met anderen.

6.2. Is over deze inzending contact geweest met betrokken provincie(s)?

Ja

Beschrijf het resultaat

De Provincie Gelderland is indiener van deze kandidaatstelling van de Veluwe. Deze kandidaatstelling wordt ondersteund door de eerder in dit formulier genoemde organisaties. Met hen wordt ambtelijk en bestuurlijk intensief samengewerkt in een co-creatief gebiedsproces om te komen tot een ambitiedocument, agenda en uitvoeringsprogramma.

Bijlagen

Upload eventuele bijlage(n) (maximaal 10)

-

7.1. Indien van toepassing: geef aan welke bijlage(n) u meestuurt en waar dat bij hoort (afbeeldingen, kaarten)

Via WeTransfer is een document als bijlage toegezonden met de titel Een Veluwe uit duizenden.

De relatie tussen aanmeldformulier en bijlage is:

Criterium 1: wordt toegelicht in hoofdstuk Uniek, divers, eindeloos van de bijlage

Criterium 2: zie hoofdstuk Beleef de beste Veluwe

Criterium 3: zie hoofdstuk Samen zetten we de Veluwe op 1

Criterium 4: zie hoofdstuk Veerkrachtige Veluwe

Criterium 5: zie hoofdstuk Governance

Criterium 6: zie hoofdstuk Een sterk merk sterker maken

Criterium 7: zie hoofdstuk Financien: werk in uitvoering

7.2. Beschikt u over beeldmateriaal van uw gebied, wat eventueel gebruikt kan worden bij de publieksjurering?

Ja